

**PTA HAVO-TOP
PENTA COLLEGE CSG HOOGVLIET /
VAVO-RIJNMOND
2022-2023**

Opleiding: **Havo TOP**
 Vak: **aardrijkskunde**

Periode	Stofomschrijving Methode: De Geo	Domein	SE	In toets- rooster?	Vorm toets	Tijd (min.)	We- ging	Herkans- baar?
1	(Samenhang en verschillen in de) Wereld	B	SE1	Ja	S	100	2	Ja
2	Aarde – opbouw en afbraak van de aarde	C	SE2	Ja	S	100	2	Ja
3	Ontwikkelingsland (Brazilië)	D	SE3	Ja	S	100	2	Ja
4	Leefomgeving	E	SE4	Ja	S	100	2	Ja
	Praktische Opdracht over leefomgeving	A	SE5	Nee	PO	20 uur	1	Nee

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen: <ul style="list-style-type: none"> • Domein A Vaardigheden • Domein B Wereld • Domein C Aarde • Domein D Brazilië • Domein E Leefomgeving 	Het schoolexamen (SE) Het schoolexamen heeft betrekking op domein A t/m E Schoolexamencijfer (SE1x2 + SE2x2 + SE3x2 + SE4x2 + SE5x1) / 9	Het centraal examen (CE) Het centraal examen heeft betrekking op domeinen A t/m E
Eindcijfer (SE + CE) / 2		

Opleiding: **Havo TOP**
 Vak: **bedrijfseconomie**

Periode	Stofomschrijving Methode: Bedrijfseconomie in Balans, deel 1 en 2	Domein	SE	In toets- rooster?	Vorm toets	Tijd (min.)	We- ging	Herkans- baar?
1	H3 Balans, winst-en-verliesrekening en liquiditeit H5 Verzekeren, studeren, sparen en lenen H6 Enkelvoudige en samengestelde interest H7 Beleggen H8 Woning H9 Familie H10 Schenken en erven	A, B	SE1	Ja	S	100	1	Ja
2	H11 Eigen onderneming? H12 Keuze rechtsvorm H13 Organisatie en maatschappij H16 Personeelsbeleid H17 Eigen vermogen H18 Vreemd vermogen H19 Vermogensmarkt H14 + H15 (SE-stof)	B, C, D	SE2	Ja	S	100	1	Ja
3	H20 t/m 24 Marketingbeleid (H20 en H24 = SE-stof) H25 Kostensoorten H26 Begrote en werkelijke winst H27 Break-evenanalyse H28 Accrual-accounting en matchingprincipe	E, F	SE3	Ja	S	100	1	Ja
4	H29 Interne verslaggeving H30 Financiële planning H31 Externe verslaggeving H32 en 33 Regels voor de activa en passiva en winst-en-verliesrekening H34 Liquiditeitskengetallen, cashflow en solvabiliteitskengetallen H35 Overige kengetallen	F, G	SE4	Ja	S	100	1	Ja

<p>Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domein A: Basisvaardigheden • Domein B: Van persoon naar rechtspersoon • Domein C: Interne organisatie en personeelsbeleid • Domein D: Investeren en financieren • Domein E: Marketing • Domein F: Financieel beleid • Domein G: Verslaggeving <p>Eindcijfer (SE + CE) / 2</p>	<p>Het schoolexamen (SE) Het schoolexamen heeft betrekking op domein A en (delen van) de domeinen B t/m G</p> <p>Schoolexamencijfer (SE1 + SE2 + SE3 + SE4) /4</p>	<p>Het centraal examen (CE) Het centraal examen heeft betrekking op domeinen B t/m G in combinatie met de vaardigheden uit domein A</p>
---	---	---

Opleiding: Havo TOP**Vak: Duits**

Periode	Stofomschrijving Methode: Eigen materiaal + Examenbundel	Domein	SE	In toetsrooster?	Vorm toets	Tijd (min.)	We-ging	Her-kansbaar?
1	Landeskunde DACH	F	SE1	Ja	S	45	2	Ja
2	Schrijfvaardigheid – het opstellen van een formele of informele mail	D	SE2	Ja	S	90	3	Ja
3	Kijk- en luistervaardigheid ¹⁾	B	SE3	Ja	KL	90	5	Ja
4	Deeltoets thema's 1 -12	F	SE4	Ja	S	45	2	Ja
	Praktische opdracht literatuur	E	SE5	Nee	PO	n.v.t.	1	Nee
	Spreekvaardigheid	C	SE6	Ja	M	30	5	Ja

Opmerking¹⁾De kijk- en luisteroets is van het Cito**Vervolg Duits: z.o.z.**

Opleiding: Havo TOP

Vak: Duits

<p>Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domein A: Leesvaardigheid • Domein B: Luistervaardigheid • Domein C: Spreekvaardigheid • Domein D: Schrijfvaardigheid • Domein E: Letterkunde <p>Eindcijfer: (SE + CE) / 2</p>	<p>Het schoolexamen (SE) Het schoolexamen heeft betrekking op de domeinen B t/m E.</p> <p>Thema's:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vorstellen, Familie und Verwandtschaft 2. Sport, Hobby und Freizeit 3. Ferien und Feiertage 4. Körper und Gesundheit 5. Kleidung und Äußeres 6. Essen und Trinken 7. Schule, Studium, Ausbildung und Job 8. Taschengeld, Gehalt und Bankkonto 9. Handy, Medien und Computer 10. Wohnen und Wohnumgebung 11. Reisen und Verkehr 12. Natur und Umwelt <p>Schoolexamencijfer (SE1x2+SE2x3+SE3x5+SE4x2+SE5x1+SE6x5) / 18</p>	<p>Het centraal examen (CE) Het centraal examen heeft betrekking op domein A.</p>
---	---	---

Opleiding: Havo TOP

Vak: economie

Periode	Stofomschrijving Methode: Praktische economie Malmberg module 1 t/m 8 en syllabus	Domein	SE	In toets- rooster?	Vorm toets	Tijd (min.)	Weging	Herkansbaar?
1	Module 1: Schaarste, geld en handel Hoofdstukken: H1, H2 en H3 Module 2: Vraag en aanbod Hoofdstukken: H1, H2 en H3	A, B, C, D en K	SE1	Ja	S	100	1	Ja
2	Module 3: Markt en overheid Hoofdstukken: H1, H2 en H3 Module 4: Heden, verleden en toekomst Hoofdstukken: H1, H2 en H3	A, D en E	SE2	Ja	S	100	1	Ja
3	Module 6: Risico en verzekeren Hoofdstukken: H1, H2 en H3 Module 7: Economische groei Hoofdstukken: H1, H2, H3, H4 en H5	A, G, H	SE3	Ja	S	100	1	Ja
4	Module 5: Speltheorie Hoofdstukken: H1, H2 en H3 Module 8: Conjunctuur en economisch beleid Hoofdstukken: H1, H2 en H3 <i>Verplichte contexten en experimenten</i>	A, F, I en J	SE4	Ja	S	100	1	Ja

Opmerkingen:

Gebruik rekenmachine is toegestaan (niet een grafische rekenmachine)

1) [economie havo 2023 - Examenblad](#)

<p>Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domein A Vaardigheden • Domein D Concept Markt • Domein E Concept Ruilen over de tijd • Domein F Concept Samenwerken en onderhandelen • Domein G Concept Risico en Informatie • Domein H Concept Welvaart en groei • Domein I Concept Goede tijden, slechte tijden <p>Eindcijfer (SE + CE) / 2</p>	<p>Het schoolexamen (SE) Het schoolexamen heeft betrekking op domein A en:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de domeinen B, C, J en K • een of meer domeinen of subdomeinen waarop het centraal examen betrekking heeft <p>Schoolexamencijfer (SE1x1 + SE2x1 + SE3x1 + SE4x1) / 4</p>	<p>Het centraal examen (CE) Het centraal examen heeft betrekking op domeinen D, E, F, G, H en I in combinatie met de vaardigheden uit domein A.</p>
---	--	--

Opleiding: **Havo TOP**Vak: **Engels**

Periode	Stofomschrijving Methode: Wasp Reporter Examenbundel Handouts	Domein	SE	In toets- rooster?	Vorm toets	Tijd (min.)	We- ging	Herkans- baar?
1	Schrijfvaardigheid (Het opstellen van een formele brief) ^{1) 3)}	D	SE1	Ja	S	90	1	Ja
	Kijk- en Luistervaardigheid	B,D,F	SE2	Nee	KL	90	3	Nee
2	Storywriting B2	D	SE3	Nee	S	90	1	Ja
3	Spreekvaardigheid (presentatie, voorlezen, gesprek voeren) ⁴⁾	C, F	SE4	Ja	M	30	3	Ja
4	Literaturofficer afronden (3 boeken) niveau B2 ²⁾	A, D, E, F	SE5	Nee	PO	-	3	Nee
	Wasp Reporter (Language Skills, grammar, vocabulary)	A, D,E,F	SE6	Ja	S	90	1	Ja

Opmerkingen:

1) Woordenboek toegestaan bij SE1 Schrijfvaardigheid

2) In periode 1 wordt gestart met het Literaturofficer, 3 boeken door docent geleverd.

3) 4) Hier wordt gebruik gemaakt van Handouts door docent

<p>Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domein A Leesvaardigheid .. • Domein B kijk- en luistervaardigheid • Domein C Gespreksvaardigheid • Domein D Schrijfvaardigheid • Domein E Literatuur • Domein F Oriëntatie op studie en beroep <p>Eindcijfer (SE + CE) / 2</p>	<p>Het schoolexamen (SE) Het schoolexamen heeft betrekking op de domeinen A t/m F</p> <p>Schoolexamencijfer (SE1+SE2x3+SE3+SE4x3+SE5x3+SE6)/12</p>	<p>Het centraal examen (CE) wordt geoefend gedurende het hele cursusjaar. Het centraal examen heeft betrekking op domein F in combinatie met de vaardigheden uit domein A</p>
---	--	--

Opleiding: **Havo TOP**
 Vak: **geschiedenis**

Periode	Stofomschrijving Methode: Geschiedeniswerkplaats (handboek historisch overzicht, examenkatern historische contexten)	Domein	SE	In toets-rooster?	Vorm toets	Tijd (min.)	We-ging	Herkans-baar?
1	Te behandelen stof uit tijdvak 1-10 (tijdvak 1,2,3,4) met de daarbij horende kenmerkende aspecten	A, B	SE1	Ja	S	100	1	Ja
2	Te behandelen stof uit tijdvak 1-10 (tijdvak 5,6,7) met de daarbij horende kenmerkende aspecten, en met aandacht voor één van de drie historische contexten ('Het Britse rijk', 1585-1900)	A,B,C	SE2	Ja	S	100	1	Ja
3	Te behandelen stof uit tijdvak 1-10 (tijdvak 8 en een deel van 9) met de daarbij behorende kenmerkende aspecten, en met aandacht voor twee van de drie historische contexten ('Het Britse rijk', 1585-1900 en 'Duitsland in Europa', 1918-1991)	A,B,C,D	SE3	Ja	S	100	1	Ja
4	Te behandelen stof uit tijdvak 1-10 (deel van tijdvak 9 en 10) met de daarbij behorende kenmerkende aspecten, en met aandacht voor twee van de drie historische contexten ('Duitsland in Europa, 1918-1991, en 'Nederland', 1948-2008)	A,B,C,D,E	SE4	Ja	S	100	1	Ja

<p>Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domein A historisch besef • Domein B oriëntatiekennis • Domein C thema's • Domein D geschiedenis van de rechtsstaat en de parlementaire democratie • Domein E oriëntatie op studie en beroep <p>Eindcijfer (SE + CE) / 2</p>	<p>Het schoolexamen (SE) Het schoolexamen heeft betrekking op domein A, domein B de tijdvakken 1 t/m 4 en:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De domeinen en subdomeinen waarop het centraal examen geen betrekking heeft; domein C t/m E. • Indien het bevoegd gezag daarvoor kiest: een of meer domeinen waarop het CE betrekking heeft in dit geval; domein B tijdvakken 5 t/m 10, domein B historische contexten (Britse rijk, Duitsland in Europa en Nederland). <p>Schoolexamencijfer (SE1x1 + SE2x1 + SE3x1 + SE4x1) / 4</p>	<p>Het centraal examen (CE) Het centraal examen heeft betrekking op domeinen A en B (historische contexten), de tijdvakken 5 t/m 10.</p>
---	--	--

Opleiding: Havo TOP**Vak: maatschappijleer**

Periode	Stofomschrijving Methode: Essener Thema's maatschappijleer Havo	Domein	SE	In toetsrooster?	Vorm toets	Tijd (min.)	We-ging	Her-kans-baar?
1	Theoretische inleiding in alle thema's: rechtsstaat, parlementaire democratie, verzorgingsstaat en pluriforme samenleving.	A, B, C, D, E	SE1	Ja	S	90	1	Ja
3	Praktische verwerking van het thema verzorgingsstaat .	A, D	SE2	Nee	PO	Studielast 10 uur	1	Nee
	Praktische verwerking van het thema pluriforme samenleving.	A, E	SE3	Nee	PO	Studielast 10 uur	1	Nee
4	Praktische verwerking van het de thema rechtsstaat.	A, B	SE4	Nee	PO	Studielast 10 uur	1	Nee
	Praktische verwerking van het thema parlementaire democratie. Voor de praktische opdrachten geldt: Bezoeken aan instellingen. Groepsgewijze voorbereiding en verwerking van onderzoeksvragen in telkens wisselende groepssamenstellingen. Docent bepaald cijfer aan de hand van scoreformulier waarin proces (o.a. rol in groepsproces) en eindproduct wordt gewogen.	A, C	SE5	Nee	PO	Studielast 10 uur	1	Nee

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen: <ul style="list-style-type: none"> • Domein A: Vaardigheden • Domein B: Rechtsstaat • Domein C: Parlementaire democratie • Domein D: Verzorgingsstaat • Domein E: Pluriforme samenleving 	Het schoolexamen (SE) Het schoolexamen heeft betrekking op domein A en de domeinen B, C, D en E Schoolexamencijfer (SE1 + SE2 + SE3 + SE4 + SE5)/5	Het centraal examen (CE) Er is geen centraal examen voor dit vak.
Eindcijfer is SE-cijfer		

Opleiding: **Havo TOP**
 Vak: **Nederlands**

Periode	Stofomschrijving Methode: Nieuw Nederlands (NN), 6 ^e editie Flex + Literatuur	Domein	SE	In toets-rooster?	Vorm Toets	Tijd (min)	We-ging	Her-kans-baar?
1	Basisvaardigheden Nederlands	C	SE1	Ja	S	90	1	Ja
	NN cursus 1 Basis, blz. 10-56 en 5 Woordenschat, blz. 174-188 Spelling, NN cursus 8 werkwoordspelling en overige spellingsregels NN blz. 268-299	C	SE2	Nee	S	90	1	Nee
2	Argumentatieve vaardigheden en Lezen	A, C, D	SE3	Ja	S	90	1	Ja
	NN cursus 2 Lezen, blz 60-104 en 6 Argumenteren, blz.192-223 Schrijfvaardigheid: een brief, artikel o.i.d. schrijven (in les) NN cursus 3 Schrijven, blz. 108-13)	C	SE4	Nee	S	90	1	Nee
3	Mondelinge en schriftelijke formulering	A, C, D, F	SE5	Ja	S	90	1	Ja
	NN cursus 7 Formuleren, blz. 228-263 Een presentatie houden (in de les) NN cursus 4 Spreken, kijken en luisteren, blz. 142-170)	B, F	SE6	Nee	M	5-10	1	Nee
4	Afronding van literaturoffier ¹⁾	A, C, E	SE7	Nee	PO		1	Nee
	Mondelinge toets over acht literaire werken (waarvan één uit de Middeleeuwen en één uit de negentiende eeuw) literatuurgeschiedenis + literaire begrippen (uit NN Literatuur)	B, E	SE8	Ja	M	15	1	Ja
	Leesvaardigheid en argumentatieve vaardigheden; analyseren en beoordelen (in de les) (NN cursus 1 Basis, 2 Lezen)	A, C, D	SE9	Nee	S	90	1	Nee

Opmerkingen:

¹⁾ In periode 1 wordt gestart met het aanleggen van een literaturoffier. Dit dossier vormt het startpunt voor het mondeling van SE8. In iedere periode worden twee boeken behandeld waarover een verwerkingsopdracht moet worden gemaakt.

Opleiding: Havo TOP
Vak: Nederlands

<p>Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Domein A Leesvaardigheid • Domein B Mondelinge taalvaardigheid • Domein C Schrijfvaardigheid • Domein D Argumentatieve vaardigheden • Domein E Literatuur • Domein F Oriëntatie op studie en beroep <p>Eindcijfer (SE + CE) / 2</p>	<p>Het schoolexamen (SE) Het schoolexamen heeft betrekking op</p> <ul style="list-style-type: none"> • de domeinen A t/m F • de subdomeinen A1 Analyseren en interpreteren, A2 Beoordelen, A3 Samenvatten, E1 Literaire ontwikkeling, E2 Literaire begrippen en E3 Literatuurgeschiedenis <p>Schoolexamencijfer (SE1+SE2+SE3+SE4+SE5+SE6+SE7+SE8+SE9) / 9</p>	<p>Het centraal examen (CE) Het centraal examen heeft betrekking op domeinen A en C</p>
--	--	--

Opleiding: **Havo TOP**
 Vak: **wiskunde A**

Periode	Stofomschrijving Methode: Getal en Ruimte, twaalfde editie	Domein	SE	In toets- rooster?	Vorm toets	Tijd (min.)	We- ging	Herkans- baar?	
1	Havo A deel 1: Werking grafische rekenmachine ¹⁾	H 1 Tabellen en grafieken H 3 Lineaire verbanden	A, B1, B2, C1, C2, C4	SE1	Ja	S	60	1	Ja
2	havo A deel 1: Werking grafische rekenmachine	H 1 Tabellen en grafieken H 3 Lineaire verbanden H 4 Handig tellen H 5 Veranderingen H 6 Rekenregels en formules	A, B1, B2, B3, C1, C2, C3, C4, D,	SE2	Ja	S	120	3	Ja
3	havo A deel 2: Werking grafische rekenmachine	H 2 De statistische cyclus H 7 Statistiek en beslissingen H 8 Statistiek met de computer H 10 Statistiek gebruiken	A, E	SE3	Ja	S	120	3	Ja
4	<i>Voorgaande hoofdstukken worden bekend verondersteld (met uitzondering van H 4 en 8)</i> havo A deel 3: Werking grafische rekenmachine	H 6 Rekenregels en formules H 9 Exponentiële verbanden H 11 Formules en variabelen	A, B1, B2, C1, C2, C3, C4, C5,	SE4	Ja	S	120	4	Ja

Opmerkingen

¹⁾Alleen een toegestane grafische rekenmachine (examenblad.nl) mag gebruikt worden. Deze moet geüpdatet zijn naar de laatste versie van het O.S
 Voor aanvang van de schoolexamens en het centraal examen moet de grafische rekenmachine op examenstand ingesteld zijn.

Het examenprogramma bestaat uit de volgende domeinen: <ul style="list-style-type: none"> • Domein A Vaardigheden • Domein B Algebra en tellen • Domein C Verbanden • Domein D Verandering • Domein E Statistiek Eindcijfer (SE + CE) / 2	Het schoolexamen (SE) Het schoolexamen heeft betrekking op domein A en: de domeinen B, D en E5 Schoolexamencijfer (SE1 + SE2x3 + SE3x3 + SE4x4)/11	Het centraal examen (CE) Het centraal examen heeft betrekking op domeinen B1, B2, C, E1, E2, E3 en E4 in combinatie met de vaardigheden uit domein A.
---	---	--